

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

NO. 226

CLEVELAND, OHIO, MONDAY MORNING, SEPTEMBER 26TH, 1932

LETO XXXIV—VOL. XXXIV

Silne suženjske razmere vladajo v južnih državah ob reki Mississippi

Washington, 24. septembra. General Pillsbury, pomožni načelnik zbora armadnih inženirjev, je pravkar dobil v roke poročilo glede preiskave o življenju Zamorcev, ki so zaposleni ob jezovih reke Mississippi, v južnih krajih. Preiskava je prišla na dan razmere, o katerih bi povprečni človek mislil, da so nemogoče danes v Evropi. Vse delo pri jezovih v onih krajih reke Mississippi, kjer imajo skoro večno povodenj, in katere sedaj utrjujejo pred povodnjem, je nekoliko pod nadzorstvom vlade Zed. držav. Zaposleni v onih krajih so po ogromni množici Zamorcev. Slednji morajo bivati v podrtih šotorih, brez vsake žične ograde, dasi je delo v močvirjih, kjer so tisočmilijonski roji komarjev. Delavci morajo delati od 14 do 16 ur na dan, in to v vročini, ko kaže toplomer največkrat 110 stopinj ali več. Zamorce se obenem silovito pretepa. Forman udari črnega delavca za vsako malenkost, na primer, če ga Zamorec ni tako pogledal, kot je forman hotel. Za dnevno delo bi morali ti črni trpinji dobiti \$3.00 na dan, toda največkrat ne vidijo denarja, ker ga jim krivično odtegnejo za "hrano in prenočišče." Večina delavcev dobi za seboj po \$1.50 do \$2.00 v treh tednih. V bližini kemp, kjer se dela, pa čaka tisoče drugih črnih delavcev, da se kje "odpre delo." Kakor hitro kak delavec umre od prenasilnega dela, so takoj trije pripravljeni, da nadaljujejo njegovo trpljenje.

Newyorčan stavil \$100,000 na zmago Roosevelta

New York, 24. septembra. Neki demokrat je stavil na Wall Streetu \$100,000, da bo Roosevelt izvoljen predsednikom novembra meseca. 24. ur potem, ko je bila stava narejena, se ni še nihče oglašil, dasi je demokrat dal pogoji, da stavi enako, to je 1:1. V ostalem pa se je zadnje čase pojavilo precej manjših stavov od \$50 do \$5,000, in vse te stave se glasijo 11:10, da bo Roosevelt prihodnji predsednik Zed. držav. Stave, ki se stavijo v New Yorku so eden najboljših barometrov za izvolitev predsednika. Od leta 1880 se gemblarji še nikoli niso zmotili, razven v letu 1916. Tega leta so na Wall Street stavili 2:1, da bo Hughes izvoljen, toda v resnici je dobil večino Wilson.

Kako bodo sedeli

Maschke, Finkle, Bernstein in drugi obtoženi magnati so lahko krivi ali nedolžni obtožbe radi tatvine davčnega denarja, kar prav nič ne skrbi upravo kriminalne sodnije, pač pa ima ta uprava največjo skrb kje dobiti prostor, da bodo trije sodniki lahko sedeli za sodnijsko mizo, ko bodo sodili obtožence. Prostor je samo za enega, in kam naj denejo tri sodnike! Uganjko je rešil sodnijski uslužbenec Kohn, ki je izjavil, da se bodo morali sodniki "stisniti" in da bodo sedeli na malih stoli malo tesneje skupaj, pa bo "šlo."

Klub Slovenskih vdov

Dne 12. novembra priredi Klub Slovenskih vdov svojo plesno veselico in domačo zabavo v Knausovi dvorani. Slovenske vdove so znane po jako domačih in prijaznih prireditvah.

Roosevelt dokazuje, da je republikanska stranka v krizi brez moči

San Francisco, 24. septembra. Governor Roosevelt je govoril včeraj v ogromni mestni dvorani, kjer ga je poslušalo 12,000 ljudi. V svojem govoru je silovito napadal republikansko stranko, kateri je očital, da je brez idealov in brez moči, da bi nastopila v današnji krizi ter rešila pereče probleme naroda. V svojem pol-druugo uro trajajočem govoru je governor Roosevelt govoril o problemih železnice, farmarjev in javnih potrebščin. Roosevelt je v začetku govora najprvo omenil, da se je nahajal pred 12. leti v isti dvorani, kjer je bil nominiran za podpredsedniškega kandidata. Rekel je, da so mu dali pet minut, da spregovori nekaj besed za newyorškega governorja Al Smitha. Ko je Roosevelt omenil Smitha je sledil silen aplavz v dvorani. Eno uro predno je Roosevelt dospel v dvorano, je bil zaseden sleherni kotiček v dvorani, in zunaj so čakali tisočji, da bi ga slišali. Ko je Roosevelt govoril so se pogosto čuli udarci na vrata od strani onih, ki so bili zunaj in so hoteli v dvorano. Tekom govora je Roosevelt omenil, da je republikanski režim dopustil, da so Amerikanci vložili tisoče milijonov dolarjev v tujezemsko podjetja, ki so propadla zlasti iz vzroka, ker se je Amerika obdala z visokim tarifnim zidom, da ne moremo prodajati blago tujezemstvu, niti ga tujezemstvo ne more pošiljati sem, in tako je nastal zastoj v svetovni trgovini s strašno krizo. Propadel je farmar, in takoj za njim pa delavec. Dokler se farmar ne dvigne, ni mogoče pomagati delavcu. Roosevelt je obljubil popolnoma drugo politiko, kot jo zasleduje Hoover, narodno politiko, ne pa politiko par izbranih velekapitalistov. Končno je omenil, da sta se že dvignili dve najbolj republikanski državi, New Hampshire in Vermont v punktu proti republikanskim voditeljem, dočim so farmarji csrednjega zapada storili isto, in če se tem pridružijo državljani Pacifika, tedaj zasije nov dan pravice in dostojnosti za ameriškega državljana. Deset minut je trajal aplavz, ko je Roosevelt nehal govoriti.

Javna podpora za otroke katoliških šol

Pomožni mestni pravdnik Alfred Clum je pretekli teden oddal postavno mnenje, da se mora iz sklada javnih šol podpirati otroke, ki pohajajo v katoliške šole. Mnogo sirotnih otrok se nahaja v katoliških šolah, katerim niti starši niti šola ne more pomagati. Zato so se voditelji obrnili do vodstva javnih šol, če morejo pomagati. Javne šole so izjavile, da morajo dobiti tozadevno postavno mnenje, če smejo podpirati katoliške otroke. To je sedaj dognano, da je taka podpora postavna, kajti starši otrok, ki pohajajo v katoliške šole, morajo plačevati davke tudi za javne šole, in so torej opravičeni do javne podpore.

Prva obletnica

V torek, 27. septembra, se bo brala sv. maša ob 8. uri zjutraj v cerkvi sv. Vida ob priliki prve obletnice pokojne Marije Klaus. Prijatelji blagopokojne ranjke so prijazno vabljani k udeležbi.

Roosevelt na pohoju v zapadnih državah

10 milijonov potrebnih za brezposelne v mestu

Predstavniki dobrodelnih družb in raznih pomožnih akcij v Clevelandu so te dni na delu, da preračunajo, koliko jih bo veljalo v letu 1933, da bodo dobili lačni brezposelni jesti in oni, ki so brez doma, streho. To je eden najbolj važnih problemov danes, ne samo za Cleveland, pač pa za vsako mesto v Zedinjenih državah. Amerika je pač prisiljena skrbeti za svoje brezposelne, katerih ogromna večina je zašla v pomanjkanje in trpljenje brez lastne krivde.

Kot naznanja Edward Lynde, generalni tajnik Associated Charities, bodo znašale potrebščine in zahteve dobrodelnih družb v Clevelandu za leto 1933 veliko svoto \$10,244,466. Od te svote se potrebuje \$8,876,514 za direktno pomoč brezposelnim in njih domovih, \$1,121,274 za osebno postrežbo zapuščenim ljudem, \$12,467 za centralni urad za zapuščene moške, in \$170,472 za prehrano in prenočišče moških, ki nimajo nobene strehe, ki niso danes nikjer doma.

Zborovanje uradnikov dobrodelnih zavodov je obenem sklenilo, da se začne kampanja za Community fond 14. novembra, in bo trajala do 22. novembra. Za letošnje leto so imele dobrodelne družbe v proračunu \$4,900,000 za direktno podporo brezposelnim, in da je v prihodnjem letu potrebna svota skoro \$9,000,000 je znamenje, da se vedno računajo na izvanredne potrebe brezposelnih.

Toda, kot se je izjavil Edward Lynde, generalni tajnik, dobrodelne družbe računajo, da se v prihodnjem letu sigurno obrne bolje, in vodstvo dobrodelnih družb je prepričano, da če bi vedeli, da v letu 1933 ne bo nič boljše, da bi morali zahtevati skoraj dvajset milijonov za pomoč brezposelnim, vpoštevajoč dolgo

vrsto novih prositeljev za podporo, ki se denes vsak dan oglašajo v uradih dobrodelnih družb.

Pomniti je treba, da je bilo letos v januarju in februarju in marcu veliko manj prositeljev za podporo, kot pa so se pojavili v avgustu in septembru. To nenavadno visoko število prositeljev za pomoč, je napotilo župana Millerja, da je šel pretekli teden v Washington, kjer je stavil zahtevo za posojilo v svoti \$3,800,000, in če to posojilo ne pride, tedaj mestna vlada niti dobrodelne družbe ne ve, kaj storiti. Dobrodelne družbe so prepričane, da v mesecih novembru, decembru, januarju in februarju bo sila največja in se bo moralo podpirati več brezposelnih družin kot sploh kdaj prej v zgodovini mesta. Šele potem se bo obrnilo na bolje.

Računa se, da prošnje za podporo prenehajo šele štiri ali pet mesecev potem, ko se razmere zboljšajo. Vodstvo dobrodelnih družb je nadalje slikalo težaven stan uslužbencev dobrodelnih družb, ki hodijo preiskovat od hiše do hiše, kje je podpora potrebna. Ti uslužbenci so v resnici dostikrat pravi siromaki, ker se jih napada, dasi izvršujejo le njim odkazano nalogo. In naj-večkrat prihajajo napadi od ljudi, ki ne dobijo podpore, ker se je prepričalo, da dotični ni potreben podpore. Dobrodelne družbe trdijo, da ne bi zadostovalo niti \$30,000,000, če bi se dala podpora vsem, ki je niso potrebni. In uslužbenci dobrodelnih družb tudi komaj zmagujejo svoje breme, ker so jim bile plače vtrgane že za 30 odstotkov.

večkrat prihajajo napadi od ljudi, ki ne dobijo podpore, ker se je prepričalo, da dotični ni potreben podpore. Dobrodelne družbe trdijo, da ne bi zadostovalo niti \$30,000,000, če bi se dala podpora vsem, ki je niso potrebni. In uslužbenci dobrodelnih družb tudi komaj zmagujejo svoje breme, ker so jim bile plače vtrgane že za 30 odstotkov.

Gandhi umira radi posta kot narodni mučenik

Poona, Indija, 26. septembra. Znani indijski vodja za svobodo Indije, mahatma Gandhi je danes nastopil 132. uro prostovoljnega posta. Mož je precej oslabil, toda oči se mu še iskrijo in neprestano govori, da bo duševno zmagal. Gandhi leži pod nekim drevsom na dvorišču tukajšnjih zaporov in goni kolovrat, ki se pa večkrat ustavi, in ga ne more pognati za lastno močjo naprej, pač pa mu pomagajo tovariši. Gandhi se prostovoljno posti v protest napram novi volivni postavi za Indijo. Izjavil je, da ne odneha od posta, razven če angleška vlada spremeni volivno postavo. Dnevno vzame le drobec soli in par kozarcev vode. 62 letni narodni borec je že zelo oslabil.

Rojstni dan

V mali, prijateljski družbi je praznoval Mr. Mihael Maver, 6720 Bayliss Ave. v nedeljo svoj 39. rojstni dan. Praznovanje se je vršilo pri družini Mr. Jos. Gramca v Genevi. Na mizo je bil postavljen običajni "cake" s svečicami, ki je pa imel le 36 svečk, najbrž znamenje, da Mr. Maver nič ne šteje treh let krize, in misli najbrž tri leta dalj živeti. Iskrene čestitke, Mike! * Za \$219,000,000 je letos več zlata v Ameriki kot lansko leto.

Farmerji v punktu namera- vajo ustaviti dobavo mle- ka za mesto New York

New York, 24. septembra. Farmarji severno od mesta New York so zagrozili sštrajkom in izjavili, da ne bodo več pošiljali mleka v mesto New York. Združeni farmarji, ki so se uprli neznosnim razmeram, pošiljajo dnevno 4,000,000 kvortov mleka v New York. Farmarji dolžijo neodvisne mlekarje, da eden za drugim znižujejo ceno mleku, kar je povzročilo, da farmarji ne dobijo skoro nobenega denarja za mleko. Newyorški farmarji, pa tudi oni iz Pennsilvanije in države New Jersey, ki pošiljajo mleko v New York, in ki kontrolirajo 40 odstotkov dobave mleka za največje mesto sveta, so očitali o revolci farmarjev v zapadnih državah, in so kar obse- deni, da začnejo tudi oni s štrajkom. Po svojem odboru so farmarji že naznanili prodajalcem mleka, da jim dajo 24 ur čase, da jim plačajo več za mleko, ali pa bo slednje izostalo. Farmarji so dobivali zadnje čase cent in pol za kvort mleka, in resnica je, da morajo farmarji iz svoje- ga čepa zalagati, da po tej ceni pošiljajo mleko v New York, in da to ne more dolgo trajati, je očitno. Prodajalci mleka v New Yorku računajo od 4 do 5 centov kvort. Farmarji so dali razumeti prodajalcem mleka, da morajo dobiti 5 centov za kvort, ali pa ustavijo nadaljno pošiljanje mleka. Mesto New York potrebuje dnevno 12,000,000 kvortov mleka.

Več skritega denarja pri- haja v dnevni promet

Washington, 24. septembra. Da prihaja več skritega denarja na dan in v javni promet, dokazuje poročilo federalnega rezervnega odbora, ki pravi, da se je kroženje denarja v tednu, ki se konča s 21. septembra, zmanjšalo za \$26,000,000. Rezervni odbor je mnenja, da je danes vsega denarja v cirkulaciji \$5,642,000,000, ali za \$113,000,000 manj kot julija meseca. Finančni krogi so prepričani, da ljudje prinašajo skriti denar na površje. Ob istem času poroča rezervni odbor, da se je povečala zlata zaloga v Ameriki za \$37,000,000. Zlata zaloga v Zedinjenih državah znaša danes \$4,165,000,000, ali za \$254,000,000 več kot 1. julija.

Drzen rop

Včeraj ob 7:45 zvečer so prišli trije roparji v garažo Zone Cab Co., ki se nahaja na 5101 Lakeside Ave. V garaži se je nahajal blagajnik Vince in mehanik Walker. Z revolverji so prisilili roparji blagajnika Vince, da je šel z njimi, potem ko so roparji odnesli \$1,500, kar je bil dnevni izkupiček šoferjev Zone Cab Co. Blagajnika so roparji vozili poldrugo uro potem po mestu, nakar so ga vrgli iz avtomobila na 109. cesti in Carnegie Ave.

Novica iz Chardona

Iz Chardona, Ohio, se nam poroča: Te dni si je hotela končati svoje mlado življenje Miss Mary Edlinski, stara 18 let. Zavžila je precejšno količino "laja." Hitra zdravniška pomoč jo je rešila gotove smrti. Uslužbena je bila pri Mr. Tom Fernaci, poznana kot jako pridna in vesela. Ne ve se, zakaj je obupala nad svojim šetko mladim življenjem. Nahaja se sedaj pri svojih starših.

Nad 700 oseb se je udeležilo predstave "Domen" v korist brezposelnih

716 vstopnic je bilo prodanih včeraj za lepo narodno igro "Domen," katero je vprizorila "Ameriška Domovina" v korist slovenskih brezposelnih družin. Dramske predstave naših odrih nimajo nobene privlačne sile več, kar se je dognalo že pred par leti in se je včeraj ponovno dokazalo. A igra sama je v resnici zaslužila vsega priznanja. Igralci pod vodstvom Mr. Louis Oblaka so na realističen način pokazali, kako se mora igra igrati, da je po želji pisatelja in odgovarja svojemu značaju. Podroben opis in ocena igre sledi ta teden enkrat, zaenkrat le rečemo, da je bilo občinstvo, ki se je predstave udeležilo, skrajno zadovoljno, in so fantje in dekleta na odru storili svoje najboljše, čemur je navzore občinstvo burno aplavdiralo. Tako prijetno petje kot posamezni nastopi so izzvali vsak čas vihar ploskanja in pritrdjevanja. In v resnici so vsi igralci in vse igralkе storili več kot svojo dolžnost. Bili so naravnost vzorni. Petje Josephine Lausche-Welf je imelo privlačno silo kot vselej, zlasti pa je tudi ugajal nastop posameznih članov od zbora samostojne "Zarje," ki so v kvartetih in v zborih zapeli cel venec lepih narodnih popevk, za kar so želi burno priznanje. Med pevci smo tudi opazili odličnega Mr. Frank Pluta. Zbor Zarje priredi 13. novembra veliko opero "Martha," v kateri nastopi Mr. Flut kot Plunkett. Med navzočim občinstvom smo opazili večino naše priproste delavske može in žene, katerih mnogi si je težko vtrgal tudi malenkostno vstopnino 50 centov, toda bil je dobro obdaren z izvrstno predstavo. Med navzočimi smo opazili dr. in Mrs. F. J. Kern, Mr. John Gornika, Mr. F. J. Lausche in več drugih poznanih osebnosti. V resnici je bil skrajno prijeten večer, in "Ameriška Domovina" se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k uspehu. Podroben račun igre prinesemo enkrat te dni.

Orli zmagali

Ob veliki udeležbi našega občinstva se je včeraj vršila baseball tekma za prvenstvo v Meddruštveni ligi naših mladinskih društev. Zmago so odnesli "Orli," ki so v napeti in sijajni igri zmagali "Pionirje" od H. B. Zajednice z 7:4. Zlasti so se odlikovali igralci Orlov kot Max Sodja, Jeraj in Marinko, ki so bili prave "zvezde" igre. Orli so torej v tej sezoni prvaki baseballa v naselbini. Obenem se je vršila še ena zanimiva igra včeraj, in sicer med Eastern Stars od S. D. Z. napram "Spartans" od SSPZ. Rezultat napete igre je bil 9:8. Radi svoje zmage včeraj bodo Eastern Stars igrali prihodnjo nedeljo končno igro za prvenstvo v razredu "B," napram Holy Name klubu. Tekma se bo vršila na E. 156th St. in St. Clair Ave. ob 10. uri dopoldne.

"Mučeniška smrt sv. Neže"

Vsem igralcem te igre se naznanja, da se vaje za igro vrše zopet ob torkih. Prihodnja vaja je jutri, v torek, 27. sept., točno ob 7:30 zvečer v SND. To bo vaja za drugo dejanje "rimsko sodišče" in tretje dejanje "na morišču." Prosi se vse igralkе, da so točni. — Igrovodja.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50.
Za Cleveland po raznasalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt leta \$1.75.
Za Evropo, celo leto \$8.00; pol leta \$4.00; za četrt leta \$2.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers.

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

No. 226, Mon., Sept. 26th, 1932

Času primerne

Poraz La Folletta v Wisconsinu, ki je imel državo takorekro v zakupu, je ponoven dokaz, da bodo letos v novembru poraženi vsi, ki so sedaj v uradih.

Indijski vodja Gandhi se posti do smrti. Well, njegova dnevna hrana itak ni bila dosti vredna. Dnevno je užival nekaj peteršila, čebule in kozarec kozjega mleka.

Governor države Pennsylvanije prosi predsednika Hooverja za advijenco, da se dogovori s Hooverjem glede podpore brezposelnim. Stavimo, da governor Pinchot ne bo dobil advijence. Pinchot je namreč governor, ne pa gledališka igralka.

Državni pravdnik Lieghley v Clevelandu je izjavil, da hoče nekdo porotnike, ki naj sodijo tatove davčnega denarja, premočiti. Saj smo rekli, da če več ukradete, toliko bolj ste varni zaporov.

Neki lastnik hotela v Pennsylvaniji je naročil 50 sodov dobre pive iz Nemčije. Naročil je, da mu pošljejo sode do 15. aprila, 1933. Zakaj 15. aprila? Ali nimajo dovolj pive danes v Nemčiji?

Predsednik Hoover se je odločil, da ne bo govoril v svojem rojstnem mestu v državi Iowa. Pаметen mož. On neče zgubiti glasov v svojem rojstnem mestu.

Neka ženska v Georgiji je praznovala 101. rojstni dan, pa še ni nikdar videla avtomobila. Baš to je vzrok, da je doživela 101. leto.

Če bi Evropa tako točno plačevala svoje dolge kot je točno pošiljala sem nasele, bi bila depresija že pozabljena.

Iz Bele hiše se poroča, da se Hoover ne bo več izjavil o prohibiciji. Yeah! 18. amendment ima samo dve strani, moko in suho, in Hoover se je že za obojno izjavil.

"Kdaj je mož pijan?" se vprašuje neki sodnik. Kadar avtomobil zaleze s ceste v jarek.

Govori se, da bo Evropa postavila ogromno radio postajo v namenu, da pošilja radio programe v Ameriko. DOLG bi bil pravilno ime za to radio postajo.

Predsednik Hoover je mnenja, da bi se moralo delo razdeliti na več ljudi. Samo predsedniško delo naj ostane, kjer je sedaj.

Turisti so ljudje, ki vozijo 500 milj daleč z avtomobilom, da se pustijo potem slikati ob svojem avtomobilu.

Rusija naj se nikar ne jezi, ker Amerika ni še priznala njene vlade. Saj za vrage niti naše lastne vlade danes ne moremo priznati.

V Ameriki je vse mogoče, so rekli v Evropi. Res je! V Chicagi učitelji že eno leto niso dobili svojih plač. In sedaj jih vlada toži, ker ne plačajo davkov. . .

D O P I S I

MARIAN PFEIFER, New York:

KONEC NACIJONALNE POLEMKE!

Dan na dan je edinstveno in nacionalno vprašanje našega naroda časopisna polemika izseljenih novih, kar je znak pomanjkanja nacionalnega čuta, samozavesti in zaupanja v bodočnost. Kolebamo v negotovosti, ki odbija smoteno delo in ustvarja mučno situacijo.

Zavedajoč si historijskega momentov, neprecenljivih žrtev, narodnega ponižanja in zatiranja, moramo opustiti neskladne razprave z nasprotjem prirojene inteligence in samozavesti narodnih čustev. Narodu je treba začrtati nacionalni program, katerega ideja je vodnica njegovega stremjenja in pozitivnega dela. Vsa politično znanstvena vprašanja, z zgodovinskimi treslaji, praktično neskladna, moramo opustiti. Naše načelo mora biti: Edinstvena ideja jugoslovanskega naroda, neokrnjenosti državnih meja, brez federalnih ple-

menskih teritorijev in popolna chranitev oblike sedanje kraljevine. Srbija, Hrvatska in Slovenija so pokrajine, ki kot federativne cziroma samostojne države ne pomenjajo ničesar. Samo združene v obliki sedanjega fakta, predstavljajo edinstveno moč in ugled a velesilo v onem momentu, ko dozori priključitveno vprašanje Bolgarske, ki postaja čimdalje aktualnejše. Zato je nepremišljeno in netrežno forsiranje federalističnih državnih idej, ki nimajo bodočnosti in jamstva eksistence.

Samo brezvestni politični špekulanti, narodni izdajalci in plačanci Jugoslaviji sovražnega naroda, morejo delovati na federalistični propagandni akciji. Poleg tega pa so iste "politične kapacitete," bili včeraj temperamntni zagovorniki gornjega načela. V menjanju njihovih po-

litičnih nazorov je zapopadena politična pustolovščina, ki se izvaja v zablodu nepoučenih ljudi, v sramoto naših nacionalnih čustev in zasmeh.

Jugoslovanski narod ne bo pozabil Kalvarije svojih zaslužnih bratov v Istri in na Primorskem, kjer so podivjane fašistične tolpe požigale naše narodne domove, skrunile spomenike kulturnih pionirjev in z bombami v roki, v deželi dvatisočletne kulture, uničevale jugoslovanske šole. Svetovna kulturna zgodovina ne pozna slučaja, katerega je deležna brezpravna jugoslovanska narodna manjšina v Italiji! V nebo vpioča krivica nam je dala državno mejo, ki nam je oropala najzavednejši del našega naroda.

In v zasmeh našim bratom in celokupnemu jugoslovanskemu narodu, nastopajo ljudje, kate-

LOWELL THOMAS:

BOJI LJUDI POD MORSKO GLADINO

II.
"Tudi meni se je nekoč pripetilo, da nisem mogel jasno misliti," je rekel Bill Tilgar, eden izkušenih potapljačev.

"Nek potniški parnik se je bil potopil med Baltimore in Norfolkom. Ladja ni bila na dnu morja več kot kakih pet ur, ko sem se spustil doli in upati je bilo, da dobim katerega izmed potnikov še živega v ladji. Včasih se namreč v kabinah potopljene ladje napravijo zračne prostornine. Ravno tako, na primer, kot če vtaknete steklenico z vratom navzdol v vodo in se voda ne napolni prav do vrha. Seve, s časoma se tudi ta prostor napolni z vodo, toda ako je ladja samo nekaj ur pod vodo, je lahko mogoče, da ostane kak potnik živ in ako pride rešitev kmalu, se ga lahko reši.

"Voda je bila precej čista in brez posebnih težav sem prišel na krov. Imel sem šeboj ključ, da odprem vrata družabne sobe. Toda voda je vrata že toliko napela, da jih nisem mogel odpreti. Suval sem v vrata s svojimi železnimi čevlji toliko časa, da so se podala.

"In potem se mi je nekaj pripetilo, česar ne bom nikdar pozabil, dokler bom živ. Neka ženska mi pride naproti, kot bi plavala po zraku. Lase je imela lepo spletene in oblečena je bilo v spalno srajco. Roke je imela gole in držala jih je iztegnjene proti meni. Gledala je naravnost vame in zdelo se mi je, kot bi mi hotela nekaj povedati, toda si ne upa odpreti ust.

"Zgrabil sem jo in jo vzel v naročje. 'Dobro!' sem zakričal skozi svojo železno čelado. 'Drži se me in v trenutku bova na vrhu vode.' In ko sem hotel že potegniti za signalno vrv, da me potegnejo kvišku, ko naenkrat opazim, da je bila ženska mrtva, da je bila mrtva že več ur. In jaz ji kričim na ušesa, naj bo pogumna!

"Vedite namreč, da je ženska lažja kot moški in da se dlje lahko vzdrži na vodi. In prišedem vam, da se mi je v prvem trenutku ženska zdela kot bi bila živa."

"Nihče izmed nas nima rad opravka z mrtveci," je povzel Jim Ingraham, ki je svoječasno služil na podmornici. "Ko smo se spustili na potopljeno podmornico S-4, smo pronašli, da so se vsi mornarji zadušili s plinom. In vlačiti jih ven, ni bila nobena zabava, vam pravim. Ni še tako strašno ravnati z njimi v vodi, ampak ko jih enkrat dobimo na vrh, takrat je pa vse kaj drugega."

In potem je tukaj moj prijatelj Victor Berge. Ta je pa druge vrste potapljač. Pred kakimi 25 leti je pobegnil z doma na Švedskem in je od takrat kot potapljač iskal bisere na morskem dnu. Mnogokrat je našel celo bogastvo, ki je pa ravno tako hitro zopet šlo iz njegovih rok. Kedar je bil zopet suh, je šel zopet na morje za novimi bisernimi

rim je dokazana aktivna pomoč Italije. Zato ne moremo verjeti ljudem, ki so bili do včeraj največji kričaji jugoslovanstva, danes pa propagirajo separatistične ideje, katerim pa se bodo zopet izneverili, kakor hitro jim usahne denarna pomoč za zločinski posel.

Morala je odločujoča v življenju posameznika, odločujoča v politiki! Tudi gospodarska depresija ne bo izginila čez noč, ako svet ne bo zavzel pravega stališča o pojmovanju in spoštovanju morale. Isto velja v političnih momentih. Zato je izvajanje separatistične ideje po narodnih izdajcah — politična prostitucija, katero bomo izolirali z našim nacionalnim načelom, bratsko ljubeznijo in popolno enakopravnostjo. To pa nam daje garancijo za boljšo bodočnost Jugoslavije in njenega dobrega naroda!

školkami na obali Avstralije, Vzhodne Afrike, v Perzijskem zalivu in drugod. Mnogo svojih doživljajev mi je povedal in eden takih je, ki ga povem tukaj.

"Iskali smo školjke nedaleč od otoka Borneo," je pripovedoval. "Hodil sem po dnu morja in iskal biserne školjke. Ravno sem se sklonil za neko školjko, ko čutilo, da se je nekaj rahlo dotaknilo leve rame. Kot blisk hitro sem izvelkel moj ostro nabrušeni nož izza pasa in začel suvati ob nevidno stvar. Potem sem se še ozrl in sem videl, da sem prerezal na dveje dve dolgi, rokam podobni tipalki. Takoj sem vedel, da imam boj z ogromnim polipom. Čutil sem, da se je nekaj ovilo okrog mojih členkov. Dve drugi roki sta se pa ovili okrog mojih nog in me skušali spodnesti.

"Ni ga izraza, da bi mogel opisati strah tistega trenutka. Pred seboj sem videl mrgoleti tipalke polipa. Skušal sem prerezati tipalke, ki so se ovijale okrog mojih členkov. Ko se sklonim, me je pošast potegnila s tako silo k sebi, da sem se moral zravnati kvišku, da nisem padel. Zopet je potegnila, da sem omahnil ob skalovje in skoro izgubil zavest. Polip me je trdno držal. Skušal sem prerezati ogromne tipalke, pa vse zastronj.

"Bal sem se potegniti za signalno vrvico, ker sem se bal, da se zračna cev zaplete med skalovje in se pretrga, kar bi bila moja gotova smrt. Še več tipalk se je stegnilo proti meni, da me prime. Boril sem se z vso silo in rezal na vse strani z nožem. Toda pojemale so mi že moči. Za tipalkami pa se mi je bližala ogromna pošast in je strmela vame s svojimi pošastnimi očmi. Polip ima najgrozovitejše oči od vsega živalstva na svetu. Bližajoči se polip je odločil. Prijel sem za signalno vrv in štirikrat potegnil, kar pomeni: vlecite, pa če se vse pretrga! Trenutek zatem sem svignil kvišku. Potem se pa ne spominjam več — izgubil sem bil zavest.

"Zgorej se pa moji tovariši vleklj z vsemi močmi. Toda niso me mogli potegniti docela kvišku, ker me je nekaj držalo nazaj. Niso vedeli, da se je polip z vsemi močmi oprijel z nekaj tipalkami mojih nog, z drugimi me je pa oprijel koralne skale. In tako se je vršila tekma vlečenja vrvi, z menoj v sredi. Na eni strani polip, ki se je s svojo veliko močjo držal skale na dnu morja, na drugem koncu pa moji tovariši, ki so vlekli za vrv. In polip je bil močnejši od moč go-ri na krovu ladje. K sreči so se zmislili moji tovariši na drug način: na pomoč so prišli valovi. Ko se je ladja nekoliko nagnila, so naglo pritegnili vrv in ko je prihodnji val ladjo dvignil, ni polip vzdržal. Ko so me potegnili na vrh vode, se je polip še vedno držal mojih nog. Eden mojih tovarišev je skočil v vodo in z ostrim nožem prerezal

NEKAZNOVAN ZLOČIN

V Konakri, v vzhodni Afriki smo sedeli na hodniku pred hišo in počasi srkali "gin," katerega smo mešali s sodo. Prijatelj Wilkenson se je udobno naslonil na stol in nam povedal zgodbo o nekaznovanem zločinu.

"V malem pristaniškem mestu, v južnovzhodni Afriki sta bila dva posebno veljavna meščana. Eden je bil domačin, Moulay Ahmed, ki je bil prekupevalec. Nihče ni vedel dosti o njem in njegovi trgovini. Živel je po evropskem načinu zgrajeni koči in je bil jako bogat. Vsakojake stvari so govorili o njem, toda nihče ni vedel kaj gotovega.

Druga važna oseba v mestu pa je bil policijski načelnik, mlad Francoz, ki je pravkar prišel iz Pariza, ki se je tako vneto posvetil svoji službi, da so postopaci trepetali že pri pogledu nanj. Njegovo ime je bilo Lemoine, Rene Lemoine.

Najprej se je Lemoine zavzel da bo razkrinkal Moulay Ahmeda. Šepetalo se je, da kupuje Ahmed na skrivnem zlato od domačinov, da na skrivnem prodaja kokain in da je sploh slepar na debelo.

Moulay Ahmed je nekako zvedel, da je Lemoine na njegovem sledu in če bi ga razkrinkal, bi to pomenilo Ahmedovo smrtno kazen, obesili bi ga takoj. Torej je šlo za življenje in smrt med Lemoinom in Ahmedom. Če bi Lemoine izginil, bi bil Moulay Ahmed varen.

Moulay Ahmed je zvedel, da sta prišla v naselbino dva domačina, ki nista imela nobenih prijateljev, nobenega opravka, brez vsakih sredstev. Bubu in Alomi so ju zvali. Moulay jima je obljubil tisoč frankov vsakemu, če bosta ubila policijskega načelnika. Tisoč frankov je že celo premoženje za divjaka in Moulay jima je zagotovil, da ju bo poslal na njegove stroške v notranjost dežele, kakor hitro opravita delo.

Lemoine je stanoval sam v mali hišici na drugem koncu mesta. Takoj čez cesto se je pričela džungla.

Umorila sta Lemoina še isti večer. Potem sta pa prišla k Moulayu in mu povedala, da je delo izvršeno. Kakor sta opisovala zločin, je bilo jasno, da je vse delo opravil Bubu, a Alomi je stal na straži. Moulay Ahmed, ki je bil pretkan, je vedel, da se zamorca ne bosta mogla pritožiti, pa je izplačal Bubu tisoč frankov, a Alomi je dal dve tisoč frankov, mesto tisočaka. To pa nikakor ni bilo povšeč Alomi, ki se je čutil prikrajšanega.

Godrnjal je in zabavaljal in nekdo mu je moral najbrže povedati o francoski vladi, ki želi domačine, zato se nekega jutra odloči in gre na sodnijo, tirajoč seboj svojega tovariša Bubu za pričo. Pred sodnikom je Alomi zadrževal, naj mu sodnik pomaga do ostalih osemsto frankov. V svoji otročji pameti je računal, da se mu je storila velika krivica, ker ni dobil plačane svojega dela, najsi je bil tudi umor in je pričakoval, da mu bo sodnik pomagal do njegovih pravic. Ko mu je zamorec po tolmaču razložil vso stvar, bi bil sodnik skoro padel s stola. Začel je izpraševati Alomija podrobnosti.

"Nam je sicer znano," pravi sodnik, "da je isto noč, kot trdiš, da sta umorila policijskega načelnika, slednji res izginil. Tudi vemo, da se je našlo nekaj krivi na njegovi postelji. Toda od tega časa nismo mogli najti nobenega sledu za njim kljub vsemu našemu prizadevanju. No, in ker sedaj zahteva svoj delež

tipalke, ki so se me je držale. Potem so me pa potegnili na krov — še vedno v nezavesti."

Te dogodivščine se glasijo morda kot pravljice, toda vem da so resnične, ker take stvari se redno dogajajo mozem, ki imajo opravka na dnu morja, kjer kraljujejo morske pošasti.

pri umoru policijskega načelnika, moraš najprej dokazati, da se je umor tudi res izvršil. In pomni tudi to, da po francoskih postavah je potrebno, da se predloži truplo, predno se more dokazati, da je bil res umor izvršen. Ako ni trupla, tudi ni zločina, tako pravi postava."

Alomi se je zelo začudil tem sodnikovim besedam, ki ne verjame, da je res umoril policijskega načelnika. In potem je vse natančno razložil. Okrog polnoči sta se splazila v hišo policijskega načelnika. Našla sta ga trdno spečega. Alomi je ostal pri vratih na straži, Bubu pa je vsekaj Lemoina z ostro sekuro po vratu. Potem sta truplo zavila v ruho in ga odnesla iz hiše. Nesla sta ga preko ceste v grmovje. Vse je bilo tiho in mirno in mislila sta, da ju ni nihče videl. Toda ko sta ga hotela vreči v grmovje, je nenadoma stal pred njima nek domačin, katerega nista poznala.

"Kaj imata v rjuhi?" je vprašal domačin. Povedala sta mu, da imata truplo nekega belega moža.

"Kaj pa mislita napraviti s tem mesom?" je zopet vprašal domačin. Povedala sta mu, da ga mislita vreči v grmovje.

"Nikar ne mečita proč dobrega mesa," je rekel domačin. "Dajta meso meni." Dala sta mu truplo in domačin ga je odnesel.

Tako je truplo izginilo in umor se zamorca ni mogel dokazati. Oproščena sta bila.

"In kaj se je potem zgodilo z obema zamorcema?" je nekdo vprašal v družbi.

"Nek policaj ju je kmalu potem ustrelil, po nesreči, kakor je rekel."

POGREB KOT POROČNA SLAVNOST

V občini Temerin, v Bački, se je pred kratkim vršil zanimiv pogreb. 82 letna kmetica, Veronika Kantor, ki je v mladosti obljubila večno devišstvo, je v svoji oporoki izrazilo željo, da se vrši njen pogreb kot poročna slavnost. Njeni želji se je ustreglo. Truplo so oblekli v poročno obleko in na glavo deli poročni venec. Slavnostno okrašeni konji so peljali krsto na pokopališče. Godba je ves čas igrala vesele poskočnice in vsi pogrebi so bili oblečeni v svetle obleke in vsak je imel šopek cvetlice. Ko so krsto položili v zemljo, se je vršila veselica, kjer se je pelo in plesalo, prav kot na svatbi.

Dnevna vprašanja

1. Kakšno politično volivno borbno imejmo danes na Grškem.
2. Kako je ime nemškemu kanclerju?
3. Kako se imenuje novi predsednik mehiške republike?
4. Katere dežele je Varšava glavno mesto?
5. Koliko je star jugoslovanski prestolonaslednik?
6. Kje se nahaja kraj Beltinci?
7. Kdo je bil jugoslovanski poslanik v Argentini, ki je bil odpoklican?
8. Katera družba se bori za ohranitev slovenskega jezika v obmejnih krajih?
9. V kateri državi stavkajo ameriški farmarji?
10. Kako se imenuje novi new-yorški župan?

Odgovori na vprašanja

1. Gre se za novo obliko državne ustave, za republiko ali za kraljevino.
2. Franz von Papen.
3. General Rodriguez.
4. Poljske republike.
5. Kraljevič Peter je star 9 let.
6. V Prekmurju.
7. Dr. Ivan Švegel.
8. Družba sv. Cirila in Metoda.
9. V državi Iowa.
10. Joseph P. McKee.

Če verjamete al' pa ne.

"Takega psa ga ni na vsem svetu kot je moj," je pripovedoval zadnji prijatelj Lovrenc. "Kadar jem, leži pes zvesto pri mojih nogah in čaka, da mu dam, kar mi bo ostalo, kar je tudi vedno vsak dan dobil. Nekoč sem se pa nekam zamotil in sem pozabil po kosilu na psa. In kaj misliš, kaj je napravil? Šel je na vrt, odtrgal tam cvetko in mi jo prinesel v gobčku. In kaj misliš, kakšno cvetlico mi je prinesel? "Ne pozabi me" ali spominčico, kakor ji pravimo. Saj pravim, takega psa ga ni na svetu."

Neki lovec je pripovedoval sledeči neverjetni dogodljaj: "Nekoč se nas zbere večja družba, da gremo na lov na divje svinje. Hoja po gozdu me je kmalu zmučila, zato se udobno vlečem pod košato drevo in kmalu sladko zaspi. Ko se čez dolgo časa prebudim, vidim v svoje veliko začudenje poleg sebe divjo svinjo, ki je poleg mene prav mirno spala. Menečal sem si oči in sam sebi nisem verjel, da je to resnica, ampak res, svinja je bila tukaj in še prav lep eksemplar. Premišljam in premišljam, kako da se me ni svinja prav nič bala, dasi je bila prava divja svinja in sem končno prišel do tegale zaključka. Svinja je prišla iz gozda in me videla tam spečega pod drevesom. Prišla je bližje in se me natančno ogledala. V oči ji je padel moj dolgi, zakrivljeni nos in si je mislila: "Tale človek je žid in kot tak me ne sme jesti, zato me tudi streljal ne bo, pa brez skrbi malo zadremlem pri njem."

Pri ongavih so imeli krstijo. Povabljena sta bila tudi zakonca Janez in Jera Ošpetel, ker so si bili nekaj v zlahti. Ker pa Jera ni mogla pustiti otrok samih doma, je spekla lepo potico in Janez jo je vzel seboj na botrinjo. Tam je svega in svašta, kot pravi Hrvat in Janeza ni bilo treba ravno preveč silit. Pozno ponoči jo primahla domov, dobro nadelan. Ko z veliko težavo najde spelnico, se vsede na rob postelje in zbudi ženo, ki je trdno spala: "Jera, botra ti je rekla bohlonaj."

"Že dobro," odvrne Jera in zopet zaspi. Toda kmalu jo zopet Janez zbudi in ji reče: "Jera, botra ti je rekla bohlonaj za potico."

"Hvela, je že dobro," zamrmra Jera, se obrne in zopet zaspi. Janez je pa le ne da miru, jo močno sune pod rebra in pravi: "Jera, botra ti je rekla bohlonaj za potico."

"Ja, križana gora, saj si mi to že dvakrat povedal in sedaj v tretje! Saj sem ti že rekla, da je dobro in mir mi daj, obloda!"

"Ampak Jera, botra je rekla, naj ti rečem stokrat bohlonaj," se opravičuje Janez.

Pri 9. stotniji 17. pešpolka je služil enoletni prostovoljec, ki je bil sin bogate grofovske rodbine. Radi njegovega stanu je stotnik ukazal podoficirjem, naj kolikor mogoče vpludno postopajo z njim.

Nekega jutra stoji stotinja na dvorišču in narednik, krepak Gorenjec, pregleduje, kako so se fantje kaj osnažili. Ko pride do enoletnega prostovoljca, mu reče: "Vaši gumbi so pa danes jako slabo očističeni, gospod grof!" in potem reče vojaku, ki je stal poleg grofa: "In ti si prav taka svinja!"

Odvetnik je bil poklican kot priča na sodnijo. Sodnik mu prijazno reče: "Gospod odvetnik, vi boste v tem slučaju samo za pričo, zato pozabite za nekaj časa svoj poklic in povejte nam čisto resnico."

1932	OCT.	1932
Su	Mo	Tu
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

OKTOBER

1.—Društvo Mir št. 142 SNPJ, zabani večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

1.—Gospodinski odsek Slovenskega društvenega doma priredi ples v S. D. Domu na Recher Ave. v Euclidu.

2.—Podbačec sestre, umetni ples v avditoriju, in ples v spodnji dvorani S. N. Doma.

2.—Društvo Abrašević, igra in ples v Grdinovi dvorani.

2.—Ženski odsek S. D. Doma priredi ples v Slovenskem Delavskem Domu.

2.—Vinska trgatve Oltarnega društva sv. Kristine v spodnjih šolskih prostorih na Bliss Rd.

4.—Youth League, SDZZ, seja in ples v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

5.—Slovenski pevski zbor Ilija ima card party v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

8.—Blue Boys Club, ples v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

8.—Podporno društvo Kranj priredi plesno veselico v Grdinovi dvorani.

8.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

9.—Skupna društva fare sv. Vida, velika čarobna predstava v avditoriju S. N. Doma.

9.—Dramsko društvo Verovšek, igra v Slovenskem Delavskem Domu.

9.—Društvo Na Jutrovem praznuje 10-letnico obstanka in Slovenski delavski dvorani na Prince Ave.

9.—Odkritje najbolj popularnega dekleta v fari sv. Kristine. Vrši se v spodnji šolski dvorani fare sv. Kristine.

9.—Društvo Collinwoodske Slovenke št. 22 SDZ, ples v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

15.—Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

15.—Društvo Progressives, št. 641 SNPJ, ples v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

16.—Jugoslovanski Pasijonski Klub priredi v S. N. D. igro "Mučeniška smrt sv. Neže."

16.—Društvo Loyalties, št. 590 SNPJ, ples v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

15.—Baseball klub Orla ima plesno veselico v Grdinovi dvorani.

22.—Community Welfare Club, plesna veselica v obeh dvoranih S. N. Doma.

22.—Ples za odraslo mladino, prirejen po direktoriju Slovenskega Doma na Holmes Ave.

23.—Ženski Klub Slovenskega Doma, zabavni večer v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

23.—Dramsko društvo Ivan Cankar, predstava v avditoriju S. N. Doma.

23.—Utopians, prireditve popoldne in zvečer, v Slovenskem Delavskem Domu.

23.—S. S. P. P. društvo Cvet, koncert v S. D. Dvorani.

27.—East End Social Club, plesna veselica v Slovenskem Delavskem Domu na Waterloo Rd.

29.—Dramsko društvo Ivan Cankar, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

29.—Strugglers, Halloween ples v Slovenskem Delavskem Domu.

29.—Ples za odraslo mladino, prirejen po direktoriju Slovenskega Doma na Holmes Ave.

30.—Blau Donau, koncert

in ples, v obeh dvoranih S. N. Doma.

30.—Halloween večer, v spodnji šolski dvorani na Bliss Rd.

31.—East End Social Club, ples v Slovenskem Delavskem Domu.

NOVEMBER

5.—The Silver Mask Club, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.

5.—Lightning Bugs Club, ples v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

6.—Slovenska Dobrodelna Zveza, ples v obeh dvoranih S. N. Doma.

6.—Jadran, koncert v Slovenskem Delavskem Domu.

6.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.

6.—Ples za odraslo mladino, prirejen po direktoriju Slovenskega Doma na Holmes Ave.

12.—Društvo George Washington št. 180 JSKJ, plesna veselica v spodnji dvorani S. N. Doma.

12.—Slovensko pevsko društvo Soča, zabavni večer, v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

12.—Klub Slovenskih vdov, plesna veselica v Knausovi dvorani.

13.—Samostojni pevski zbor Zarja, koncert in ples, v obeh dvoranih S. N. Doma.

13.—Pevski zbor Delavec, koncert v Slovenski Delavski Dvorani na Prince Ave.

13.—Društvo sv. Kristine št. 219 KSKJ, vinska krstitev z enodejanko "Raztresenec" v šolski dvorani sv. Kristine na Bliss Rd., Euclid, O.

13.—Ples prirejen po direktoriju Slovenskega Doma na Holmes Ave.

19.—Društvo Comrades št. 566 SNPJ, ples v spodnji dvorani S. N. Doma.

20.—Pevsko društvo Slovenija, koncert v S. N. Domu na 80. cesti.

20.—Liga ohijjskih društev K. S. K. J., velika prireditev v Grdinovi dvorani.

20.—Ples prirejen za odraslo mladino pod pokroviteljstvom direktorija Slovenskega Doma na Holmes Ave.

22.—Društvo Orel, zabavni večer v novi šoli sv. Vida.

23.—Društvo Pioneers HBZ, ples v avditoriju S. N. Doma.

23.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, banket v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

23.—24.—Dvodnevni bazar v spodnji šolski idvorani na Bliss Rd.

24.—Zarja, odsek S. S. K. št. 27, koncert in ples, v obeh dvoranih S. N. Doma.

24.—Ženski odsek Slovenskega Delavskega Doma priredi ples v Domu na Waterloo Rd.

27.—Slovenska godba Bled, koncert v Slovenskem Delavskem Domu.

27.—Ples za odraslo mladino, prirejen po direktoriju Slovenskega Doma na Holmes Ave.

DECEMBER

3.—Slavnostna seja in zabava ob priliki 20-letnice društva Kras št. 8 SDZ v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

4.—Jugoslovanski napredni klub, zabava v obeh dvoranih S. N. Doma.

6.—Slovenska šola Slovenskega Delavskega Doma priredi koncert v Domu.

11.—Dramski zbor Abrašević, predstava v avditoriju S. N. Doma.

11.—Dramsko društvo Verovšek, igra v Slovenskem Delavskem Domu.

17.—Društvo Progressives,

KAJ JE STRAH?

Odkar človek lahko čuti in misli, živi v veri in moč skrivnih sil, ki žive izven njegovega pogleda. Že od nekdaj je skušal človek prodreti skozi skrivnostno tančico, ki zagrinja skrivnostno življenje na drugem svetu. Nemški učenjak H. Martensen je spisal in izdal pred nedavnim knjigo, v kateri se pisatelj peča s prikaznimi, ali takozvanimi strahovi. Pisatelj pravi, da razumemo pod besedo strah prikazni, ki se prikazujejo na enem in istem prostoru. Strah je v zvezi z zgodovino dotične hiše, ki je bila v vsakem slučaju tragična ali dramatična.

Ljudje pravijo, da strahi, kadar slišijo nepojasnen šum, plazeče stopinje, vzdihovanje in tarnanje, rožljanje z verigami in drugo. Nevidne sile premetujejo pohištvo, praskajo po steni, zapirajo in odpirajo vrata.

Vera v strahove je prastara. Že stari grški pisatelji so pisali o strahovih. Tako, na primer, piše Plinius o neki hiši v Atenah, kjer se je ponoči prikazoval shujšan in umazan moški, ki je bil uklenjen z verigo na rokah in nogah. Radi tega ni hotel nihče stanovati v hiši in bila je jako poceni naprodaj. Nekdo, ki je bil precej pogumen, je sklenil, da bo prišel stvari do dna.

Ko se mu opolnoči strah prikazuje, mu je sledil na dvorišče, kjer je v nekem kotu strah izginil. Tukaj je potem drugi dan kopal v zemljo in je našel okostnjak, ki je imel na nogah in rokah verige. Ko so okostnjak dostojno pokopali, se strah ni nikdar več prikazal.

Največkrat so ljudje pripovedovali, da strahi po starih, zapuščenih gradovih in menda ni nobenih starih razvalin, kjer bi ne "strašilo." Pisatelj razjasnjuje prikazni na ta način, da imajo nekateri ljudje poseben dar, da lahko vidijo stvari, ki so se godile na gotovem prostoru v davni in potem pravijo, da so videli strahove ali prikazni.

In če verjamemo, da po smrti človeka njegova duša še živi, ali ni mogoče, da je v teh prikaznih kakša duša, ki ne more najti pokoja in blodi po vseirju okrog? Toda človeški razum ne more prodreti v to skrivnostno življenje, toda slutiti pa resnico, ki je večja kot človeški razum.

št. 641 SNPJ, ples v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

25.—Društvo Orel, božična igra v Knausovi dvorani.

25.—Šola Slovenskega Doma priredi božičnico za svoje učence v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

26.—Šolska igra v spodnjih prostorih fare sv. Kristine na Bliss Rd.

31.—Pevski zbor Jadran, zabavni večer v Slovenskem Delavskem Domu.

31.—A. G. Club, plesna veselica v Grdinovi dvorani.

31.—Silvestrov večer, prireditev Noveg aleta, v spodnjih šolskih prostorih na Bliss Rd.

31.—Društvo Vipavski Raj, št. 312 SNPJ, priredi Silvestrov večer v zgornji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

JANUAR

1.—Slovensko pevsko društvo Soča priredi koncert v spodnji dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

FEBRUAR

5.—Društvo Abrašević, igra in ples v Grdinovi dvorani.

19.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.

MARC

4.—5.—Društvo Abrašević priredi dvodnevni bazar v Grdinovi dvorani.

APRIL

16.—Društvo Orel, igra v Knausovi dvorani.

29.—Društvo Orel, baseball ples v Grdinovi dvorani.

MAJ

13.—Društvo Orel, materinska proslava v Knausovi dvorani.

FR. JAKLIČ:

PEKLENA SVOBODA

Povest o ljubljanski in izanski revoluciji leta 1848

"Naj le pride! Koga se pa bojimo?" se je razleglo med ljudmi in šlo nazaj od gručo do gručo.

Takrat je bil gospodar na Turjaku in gospod bližnjih graščin, ki so jih bili tekom stoletij spravili Turjanci podse, torej tudi na Igu, žlahtni gospod grof Jožef Marija.

Gotovo je, da je bil gospod grof prvi za Bogom povsod, kakor daleč je segala turjaška oblast in so smeli turjaški birci vihteti palico; vsekakor so se ga pa bali bolj kakor nebeskega Očeta, zakaj palica turjaških je bila obličje grofovsko ali so pa imeli s kakim pregreškom na škodo graščine obteženo vest.

Gorje vozniku, ki se ni dovolj hitro in primerno daleč ognil s ceste, kadar je zagledal pred seboj grofovo vprego, in se ni dovolj spoštljivo odkril in poklonil. Tedaj je trpel hrbet uboge podložniške pare kar tam na cesti, ako ga niso rajši poklicali v graščino, kjer so mu naložili delež klobas v spomin na srečanje.

Neka nevidna moč, skrivnostni veter je brzel pred kočijo graščinsko in pometal pred njo cesto, da so odleteli z nje popotniki, ter je odrival s ceste vozila, ki so hitela pred njo ali so prihajala naproti. Vse je moralo s ceste, če ne drugače, pa v jarek poleg nje; cesta je morala biti prosta za vprego gnadjivega gospoda grofa, ki ni imela časa ogibati se ali pa ustavljati se, ako se je motovila po cesti kakšna kmečka neroda.

Otroci, ki so se igrali na vasi, so se poskrili na vse strani, ko se zagledali graščinski voz, stare ženske in nadložni starčki, ki so se morda gredli ali kaj drugega delali pred hišo ob cesti in se niso mogli umekniti, so pa zdihovali: "O Bog nas varuj in sv. Marija," ter so se strahoma križali, kadar je švignila mimo njih graščinska kočija, kakor bi se sam pekleni kralj vozil v njej.

Grof Jožef Marija pa ni bil samo graščak na Turjaku in na Igu ter lastnik graščin v Namršlju in Nadiški, temveč je bil tudi cesarjev komornik, kar so morali vedeti vsi njegovi podložniki, kar je njegovo veljavo še povzdignilo in utrdilo še itak veliko, skoraj božje spoštovanje; niso namreč vedeli, da ima cesarjev komornik samo pravico, nositi nebes, pod katerim gre cesar za procesijo, pa to le takrat, kadar pride na vrsto.

Stari Zdražba s Studenca, ki mi je ob priliki povedal stvari, ki so omenjene v teh zgodbah in bo še govorjenja o njih, je še dandanes poln spoštovanja o grofu Jožefu Mariji in mi je povedal, da "je imel v oblasti ključke kranjske dežele." In ko je Zdražba čutil, da polagam premalo važnosti na navedeno dejstvo, mi je v razgovoru še dvakrat potem svečano in resno povedal, da sem si naposled moral zapomniti, da je turjaški grof Jožef Marija "imel ključke kranjske dežele."

V nekih zapiskih sem bral, da je bil Jožef Auersperg član zbornice kranjskih stanov in da je sedel na gosposki klopi, torej je moral ondi v stanovski zbornici kranjski imeti kak čin, ki je bil v zvezi z nazivom varuha ključev kranjske dežele.

Res je, da se je grof Jožef Marija tudi stanu in častem primerno vedel, kar se je ljudem prav in lepo zdelo. Štefice, ki je bil takrat, ko je živel grof Jožef Marija, lakaj na turjaškem dvoru in je na stara leta, ko ni imel ne premoženja ne žene, užival gostoljubnost in hrano v grajskem "špitalu," je nekoč pozdravil njegovega blagega naslednika Leona, ki je bil že bolj iz demokratične dobe, in grof Leon se je pričel pogovarjati z njim, seveda nemško, kolikor je Štefice znal. Ko se je pa grof oddaljil, je stopil Štefice, ki k Severjevevemu Franceu, ki je bil tam blizu stal in bil priča srečanja, ter dejal:

"Ta grof! To ni nič moža! Je še slabši kot ženska! Z vsakomer se meni! Z vsakim otrokom govori! Rajni grof Jožef! Ta je bil! Vsi smo sedeli pred gradom, kar nas je bilo likajcev (lakajev); ko je šel mimo, smo ga vsi pozdravili, pa ni dal glasu. Se pogledal nas ni. To je bil možak!"

Ta "možak" torej se je peljal k ustanovitvi narodne straže na Igu. Svojim ljudem je bil naročil, naj pripravijo prostore v gradu in privedejo skupaj ljudi, da se tudi na Igu ustanovi po zgledu Ljubljane narodna straža, ki bo preprečila morebitna neredovanja na Ižanskem in tudi drugod v grofiji turjaški. Zgled bele Ljubljane je bil mi-kaven, zakaj od tistega hipa, ko je narodna straža prišla na ulico, se je bila "bestija" potuhnila in je bil mir. Cesar-skemu komorniku je bila volja cesarjeva najvišja zapoved. In cesar je bil dal dovoljenja in izrazil željo, naj ustanove narodne straže, ki bodo vzdrževale red in varovale last in imetje.

Tako torej! Seveda grof Jožef Marija sredi svojih "likajcev," pisarjev in valpov ni vedel, koliko že kaže ure, ki je napovedovala novi čas. Tudi ni vedel, da je bil hrup v Ljubljani samo sprožena budilnica, ki je klical ljudem: "Vstani! Novi čas je tu!"

Avstrijski cesar Ferdinand je skušal dohiteti čas in se je podal s svojo ženo brez spremstva in straže med nemirne Dunajčane; turjaški grof Jožef Marija je pa sedel v četverovprezno kočijo, na kateri sta sedela za grofovskim sedežem dva lakaja, spredaj na kozlu poleg kočijaža pa močan graščinski hlapec, birci so mu rekli, s pasjim bičem v rokah, ki je imel dolžnost, vsakogar, ki se ni dovolj umeknil s poti, takoj z bičem učiti omike.

V takem spremstvu se je grof Jožef Marija napotil po turjaških ridah in po dolini ob vodi mimo Metička in Zalagarja, čez Poljane in Želimlje na Ig k ustanovitvi narodne straže. Kajpak so se v primernem presledku vozili tudi drugi, katerim je bilo ukazano isti tja; tudi cesarski uradniki turjaške komisije so se vozili z graščinskimi konji. Dan je bil jasen in tople, zakaj bilo je že nekaj dni po začetku kmečke pomladi, cesta na solčni strani je bila že suha, vrbe ob potokih vse odele s sivkasti mačicami, v bregovih so cvetele bele vetrnice in modre pljučnice, robovi jarkov so se pa bleščali v zlatu kalužnic.

Grof Jožef Marija tedaj ni imel nikogar sebi enakega, s komer bi se bil razgovarjal. Ko se je neveličal opazovati okolico, se je naslonil v kočiji in se zamislil. Razume se, da je molčalo tudi spremstvo razen kočijaža, ki se je včasih pogovarjal s konji. Tako je držala grajska kočija z nemimi potniki po samotni cesti, mimo selišč in vasi, ne meneč se za cestne potnike, ki so odletali s ceste na desno in levo v primerno razdaljo, da jih ni dosegel bič.

Grof ni velel ustaviti niti v Namršlju, kjer ga je čakal takrat Pem z važnimi novicami. Pem je bil veliko bliže Studenci in ižanskemu kraju ter je imel več prilike, da je zvedel novice. Veliko bolje so vedeli v Namršlju, kako je razburkano ižansko morje, kakor na oddaljenem Turjaku. Izvedel je bil tudi, da v hribih ni nobenega moškega doma in da na Studencu vre kakor v kotlu in da bi bilo bolje, če ne pridejo Ižancem pred oči.

"Kakor hočeš," je rekel nejevoljen, ko je videl, da je švignila grofova kočija mimo. Velel je zapreči in čez nekaj časa se je tudi Pem peljal na Studenco k ustanovitvi narodne straže.

Res so govorili tudi na Turjaku — Ardigata je bil zvedel — da na Igu pijejo noč in dan, toda to jih ni vznemirjalo; zakaj zgodilo se je večkrat, da so bile ižanske gostilne polne tedaj, ko so se drugod po deželi upirali z nogami in rokami pri najtežjem delu.

Toda na Ižanskem je že zapihala burja novega časa okrog oglov in pometala staro navlako. bistrila ižanske glave, da so Ižanci strmeli v svet z novimi očmi, gledajoč stvari in osebe vse drugače kakor v mirnih dneh.

"Vse dol! Vse je proč! Ižanci smo samosvoji!"

In v to razburkano morje se je pripeljala četverovprezna grajska kočija z lakaji in z birci, ki so se peljali na Igu. Svojim ljudem je bil naročil, naj pripravijo prostore v gradu in privedejo skupaj ljudi, da se tudi na Igu ustanovi po zgledu Ljubljane narodna straža, ki bo preprečila morebitna neredovanja na Ižanskem in tudi drugod v grofiji turjaški. Zgled bele Ljubljane je bil mi-kaven, zakaj od tistega hipa, ko je narodna straža prišla na ulico, se je bila "bestija" potuhnila in je bil mir. Cesar-skemu komorniku je bila volja cesarjeva najvišja zapoved. In cesar je bil dal dovoljenja in izrazil željo, naj ustanove narodne straže, ki bodo vzdrževale red in varovale last in imetje.

Tako torej! Seveda grof Jožef Marija sredi svojih "likajcev," pisarjev in valpov ni vedel, koliko že kaže ure, ki je napovedovala novi čas. Tudi ni vedel, da je bil hrup v Ljubljani samo sprožena budilnica, ki je klical ljudem: "Vstani! Novi čas je tu!"

Avstrijski cesar Ferdinand je skušal dohiteti čas in se je podal s svojo ženo brez spremstva in straže med nemirne Dunajčane; turjaški grof Jožef Marija je pa sedel v četverovprezno kočijo, na kateri sta sedela za grofovskim sedežem dva lakaja, spredaj na kozlu poleg kočijaža pa močan graščinski hlapec, birci so mu rekli, s pasjim bičem v rokah, ki je imel dolžnost, vsakogar, ki se ni dovolj umeknil s poti, takoj z bičem učiti omike.

V takem spremstvu se je grof Jožef Marija napotil po turjaških ridah in po dolini ob vodi mimo Metička in Zalagarja, čez Poljane in Želimlje na Ig k ustanovitvi narodne straže. Kajpak so se v primernem presledku vozili tudi drugi, katerim je bilo ukazano isti tja; tudi cesarski uradniki turjaške komisije so se vozili z graščinskimi konji. Dan je bil jasen in tople, zakaj bilo je že nekaj dni po začetku kmečke pomladi, cesta na solčni strani je bila že suha, vrbe ob potokih vse odele s sivkasti mačicami, v bregovih so cvetele bele vetrnice in modre pljučnice, robovi jarkov so se pa bleščali v zlatu kalužnic.

Grof Jožef Marija tedaj ni imel nikogar sebi enakega, s komer bi se bil razgovarjal. Ko se je neveličal opazovati okolico, se je naslonil v kočiji in se zamislil. Razume se, da je molčalo tudi spremstvo razen kočijaža, ki se je včasih pogovarjal s konji. Tako je držala grajska kočija z nemimi potniki po samotni cesti, mimo selišč in vasi, ne meneč se za cestne potnike, ki so odletali s ceste na desno in levo v primerno razdaljo, da jih ni dosegel bič.

Grof ni velel ustaviti niti v Namršlju, kjer ga je čakal takrat Pem z važnimi novicami. Pem je bil veliko bliže Studenci in ižanskemu kraju ter je imel več prilike, da je zvedel novice. Veliko bolje so vedeli v Namršlju, kako je razburkano ižansko morje, kakor na oddaljenem Turjaku. Izvedel je bil tudi, da v hribih ni nobenega moškega doma in da na Studencu vre kakor v kotlu in da bi bilo bolje, če ne pridejo Ižancem pred oči.

"Kakor hočeš," je rekel nejevoljen, ko je videl, da je švignila grofova kočija mimo. Velel je zapreči in čez nekaj časa se je tudi Pem peljal na Studenco k ustanovitvi narodne straže.

Res so govorili tudi na Turjaku — Ardigata je bil zvedel — da na Igu pijejo noč in dan, toda to jih ni vznemirjalo; zakaj zgodilo se je večkrat, da so bile ižanske gostilne polne tedaj, ko so se drugod po deželi upirali z nogami in rokami pri najtežjem delu.

Toda na Ižanskem je že zapihala burja novega časa okrog oglov in pometala staro navlako. bistrila ižanske glave, da so Ižanci strmeli v svet z novimi očmi, gledajoč stvari in osebe vse drugače kakor v mirnih dneh.

"Vse dol! Vse je proč! Ižanci smo samosvoji!"

In v to razburkano morje se je pripeljala četverovprezna grajska kočija z lakaji in z birci, ki so se peljali na Igu. Svojim ljudem je bil naročil, naj pripravijo prostore v gradu in privedejo skupaj ljudi, da se tudi na Igu ustanovi po zgledu Ljubljane narodna straža, ki bo preprečila morebitna neredovanja na Ižanskem in tudi drugod v grofiji turjaški. Zgled bele Ljubljane je bil mi-kaven, zakaj od tistega hipa, ko je narodna straža prišla na ulico, se je bila "bestija" potuhnila in je bil mir. Cesar-skemu komorniku je bila volja cesarjeva najvišja zapoved. In cesar je bil dal dovoljenja in izrazil željo, naj ustanove narodne straže, ki bodo vzdrževale red in varovale last in imetje.

Tako torej! Seveda grof Jožef Marija sredi svojih "likajcev," pisarjev in valpov ni vedel, koliko že kaže ure, ki je napovedovala novi čas. Tudi ni vedel, da je bil hrup v Ljubljani samo sprožena budilnica, ki je klical ljudem: "Vstani! Novi čas je tu!"

Avstrijski cesar Ferdinand je skušal dohiteti čas in se je podal s svojo ženo brez spremstva in straže med nemirne Dunajčane; turjaški grof Jožef Marija je pa sedel v četverovprezno kočijo, na kateri sta sedela za grofovskim sedežem dva lakaja, spredaj na kozlu poleg kočijaža pa močan graščinski hlapec, birci so mu rekli, s pasjim bičem v rokah,

ARNOLD ZWEIF:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" preštil M. U.

"Nikar se ne prepričaj z dežjem," je zarezal na nekega topničarja, ki je govoril s svojim tovarišem o dežju. "Dežja nam je treba. Dež drži na mestu mlade v strelskih jarkih in kavernah. Dobro vreme pa ustavi vojno. Če dežuje, pa morajo sedeti in paziti." In naenkrat je prišel peti s hripavim glasom: "Des Hauptmanns Hund ist ein faules Tier, bav, bav."

Skupina vojakov se je zakrohotala. Očividno so pripadali k istemu polku, kakor on. "Zapojmo Buntjejevo 'Sturmlied.' Začni, Hermann."

Nek korporal pa jih je vprašal, dali so nori, ko hočejo peti to pesem baš pred nosom celega štaba. Nato pa ga je nazval narednik "krvav d - k." "To je naša pesem in vsak častnik v polku ve to. Začnimo, prijatelji, vsak naj se pridruži, prosim." In kakor mlin je prišel grmeti pesem o stotnikovem psu, dokler se mu niso pridružili še ostali:

Unser Hauptmann, der hat einen fetten Hund, glick, gack, Un von Kohlhuben bleibt uns der Arsch gesund, kick, kack! Und die Toie frisst ihr Kotelett, Und der Landser wird lachend von Lausen fett — "

Zbor pa je zapel: "Na, da sturm wir mal, sturm wir mal, Juffallerassassassa, Sturm wir mal, sturm mir mal Juffallera."

Und der Urlaub ist fur den Bauern da, fick, fack, Und der Landser bleibt gerne im Graben ein Jahr, zick, zack, Und di Holzwo'll' warnt ihm das Bettgestell.

Und wenn ihn mal friert, so spielt er Appell."

Spočetka so se še nekateri bali peti, končno pa jih je navdušenje premagalo, da so se tudi oni pridružili:

"Und kreperte Landser tun ihre Pflicht, pick, pack, Und morgen stehn wir im Tagesbericht, schnick, schnack, Und der Kriegschmarozer wird magenfett"

Im Drahtverhau aber klappert das Landerskelett: Na, da sturm wir mal, sturm wir mal."

In nikogar ni bilo, katerega ne bi potegnil za seboj konec refrena: "Juffallerassassassa."

Narednik Halbscheid, ki nikakor ni hotel izgubiti svojega tukajšnjega udobnega mesta, je obrnil pevecem hrbet. Ako bodo nastale kake sitnosti, bo lahko s mirno vestjo trdil, da ni niti enega pevca videl. Čim je petje potihnilo in se je krič spremenil v tiho govorico, se je okrenil. Narednik Halbscheid je obstrmel: kajti pred seboj ni ugledal nikogar drugega, nego divizijskega pastora. Najbrže je vstopil sredi petja, a sedaj se je pevcem dobrodušno smehljaj ter jih hvalil, ker so tako dobre volje.

"Izvrstno, dečki," je dejal. "Tako je prav! Kar občudujem vaše navdušenje. Dajte, da slišim še ostanek vaše pesmi."

S prijaznim smehljajem je pojasnil narednik z redom železnega križca, da obžaluje, a pesem je že končana. Gospod pastor je obžaloval, ker je ni čul vse — a nato se je kakor slučajno okrenil k Halbscheidu. Poslal da je bil svojega slugo po smodke, a da je moralo vsekakor nastati neko nesporazumljenje. Želel si je samo malega zabojčka: smodke se imenujejo — in s svojimi kratkovidnimi očmi je iskal po svoji beležnici — "Gozdni mir," po šest pfenigov

vsaka.

V drugih razmerah bi bil najbrže narednik Halbscheid prečistitemu pomežiknil ter bi ga prosil, naj se potruži z njim — kljub dežju — pred vrata, ali pa bi ga prosil, naj bi se potrudil priti kak drugikrat. Vendar pričakoval je, da prične vsak čas druga pesem, ker je videl, da se zbirajo okoli prečastitega upadli obrazi moljev iz jarkov ter da začudeno pogledujejo lep pastorski suknjič, katerega imejtelj povprašuje po tako cenih smodkah. Zato pa je Halbscheid izrazil svoje obžalovanje, češ, gospod pastor mora vsekakor vedeti, da sme prodajati kantina smodke samo četam in sicer le po šest vsakemu možu. Gospod pastor pa si jih lahko nabavi v častniški kantini ali pa v menzi.

Pastor je pordečel. Dejal je, da teh vendar ne dobi tam. In dostavil je v zadregi: "Saj spadam takorekoč tudi jaz k četam."

Vojstvo, ki ga je čulo, se mu je le taktno smehljalo. Niso se zarežali, niti zaropotali, a prečistiti oče jih je razumel. Zato je gospod Halbscheid prikimal in pojasnil, da on pač ne more ravnati proti predpisom.

Prečistiti se je vgriznil v ustnico. Baš tedaj se je približal Griša, ki je končal svoje delo ter vprašal gospodarja, dali je še kaj, ker lahko stori. Gospod Halbscheid je upal, da bo uporabil predstavnik Boga ta trenutek in se bo odstranil. Halbscheid je ljubil mir in se nikakor ni skušal spuščati v pregloboke pogovore z učenim človekom, ki povrh vsega še kosi vsak dan z Ekscelemo. Zato se je okrenil k Griši ter mu naročil, naj stopi v skladišče, kjer je treba odpreti nekaj novih zabojev piva — Maks mu bo že povedal katere in koliko — naj naloži tobak na police, spravi smodke v predale pod njimi.

"Zelo dobro, narednik," je prikimal Griša ter upri za trenutek medtem ko je odhajal, svoj pogled na srebrni pastorev križec.

"Kdo je ta pokveka?" je zarežal prečistiti na Grišo. "Mar ne poznáš častnika, kadar ga vidiš? Mar je ta človek tu naokoli že vse mesece, ne da bi ga kdo naučil vljudnosti? Čakaj, naučili te bodo pri Kommandaturi, kadar te naznamim. Kako ti je ime?"

Griša je molčal. Ni mogel odvrniti svojih začudenih oči od pastorevega križca. Ni bil sicer ruski, pravoslavni križec, pravilno po ruskih obredih posvečen, vendar... Nenadoma se je oglašil iz ozadja Maksov glas: "Generalov ukaz, gospod pastor: nihče naj ne pozdravlja pri delu."

Griša pa si je mislil: "Ne, ne more biti življenja po smrti. Ako te tega uče ljudje, kakršni je ta, potem jim nikar ne veruj." Zato je odgovoril ruski mesto nemški: "Moje ime je narednik Griša Iljič Paprotkin. Bil sem dovolj nesrečen, nesrečen vse svoje življenje, čeravno nisem storil nikomur zalega. Griša Iljič Paprotkin, vojni ujetnik, čakajoč usmrtilve," je dodal nemški.

"Lahko preskrbimo pričo," je nadaljeval Maks. "Kdo je tedaj videl Rusa, da je delal?"

Gospod Ludecke pa je storil že dovolj, da nasiti svoj ponos. "Videl se bova zopet," je dejal, zamahnil z roko, se okrenil na peti ter odhitel kakor mogotec, ki je baš prekinil avdijenco.

Medtem je Griša sedel na klop. Po vsem telesu se je tresel. Vsakdo si je smel obrisati čevlje

vanj! Mar je zagrešil kak zločin? Ako ni, zakaj ravna jo potem žnjim tako? In medtem ko so vojaki debatirali o potrebi obstoja pastorej, drugi pa zopet skušali Grišo potolažiti, češ, oče bodo na stvar kaj kmalu pozabili, da ima najbrže doma kar cel ducat otrok, da je vedno malo tako bolj siten — je Griša vstal ter počasi odšel.

Griša je stopil v skladišče ter previdno skril steklenico žganja v svoj hlačni žep. Čeravno je štrlelo iz žepa grlo steklenice, vendar je je zakrivala papirnata vrečica. Maksu je pojasnil, da se je premislil ter da bo vzel žganje vseeno s seboj, a Halbscheid je še pritrdil, da je žganje najboljše sredstvo za preganjanje pastorskih muh. "Ruski, ti imaš trdo kožo kakor jo imam jaz," je dejal Maks ter je krepko sunil Grišo v rebra.

SESTO POGLAVJE

Pojasnitev nekaterih okolištin

V onih dneh so nastale govoriče, da bi se dalo domovino rešiti edino s tem, da bi se spremeni armadni glavni stan v sedež diktature. Morebiti seveda se bo glas Najmogočnejšega nekega dne izrekel za ali proti njej. Ako bo državna zbornica, opirajoč se na veliko večino svojih volilcev, nekega dne zahtevala vspostavitev Belgije, potem bo treba vsekakor poslati državni zbor domov. In potem bo soldateska pokazala, koliko boljše napreduje brez nje.

Pripravi protestantovsko vlado do tega, da se odpove svojim mirovnim pogojem in svojim pridobitvam, bi bil seveda pravičati med na papežev kruh. Poleg tega so tudi španci pričeli drezati in Alzacijo-Loreno ter se ogrevati kot posredniki za takojšnji mir. Povrh vsega se je še nekaj kuhalo v Avstriji. Glavni stan armade je uvidel, da zavisi samo od njega bodočnost Nemčije, uvideval potrebo, da se velika država razširi, in zato se je odločil, da odgovori na jamranje po miru z novimi velikimi zmagami na vzhodu.

Ekscelemca von Lychow je kar besnel proti vsem takim vojaškim intrigam. Vshičeno je pojasnjeval Winfriedu, da je treba pač Belgijo prepustiti, opustiti vsako misel nanjo. Saj so pridobili dovolj zemlje na vzhodu, zakaj bi tedaj taki blebatači, kakršni je Schieffenzahn — ki se je predrznil vmešavati celo v pravne zadeve njegove divizije — potiskali ime armade v blato po vsem cesarstvu? Mar ne vedo še, da si prava armada želi miru, čimprej tembolje? Von Lychow je v tem smislu narekoval dolgo pismo, naslovljeno na

nekoga, ki se je nahajal v neposrednem cesarjevem spremstvu. Kajti s svojim odkritosrčnim, staropruskim značajem, si je von Lychow pridobil izredno mnogo prijateljev med samimi cesarjevimi vojaškimi svetovalci.

"Bolje, da prečtaš tisto o Schieffenzahnu," je pripomnil ko mu je Winfried čital cel spis. "Izgleda, kakor da je pozabil na slučaj Bjuševa. Zato naj kdo drug udari ob njegov nos, ako se bo hotel igrati s politiko."

Nato je Winfried stisnil ramena in ugovarjal: "Naj ostane, stric, kajti Schieffenzahn je star zahrbtnjež. Ne verujem, da je že izigral poslednjo karto." Pismo pa je bilo odposlano, kakor je bil naročil general, brez adjutantovega blagoslova.

Šele prejšnji dan je bil povabil Posnansky poročnika Winfrieda v oddaljen koteček na časič kav. V rokah je imel s strojem pisano pismo, katerega mu je bil prinesel tisto jutro na dom nek vojaški poštar. Pismo se je glasilo: "Gospod! Sem le sluga in si ne upam podpisati. Vendar vam moram sporočiti nekaj važnega, gospod svetnik. Prosim vas, nikar ne mislite, da so zadevo ubogega Rusa že čisto pozabili. Nek visok častnik jo bo zopet prinesel na površje. Hočem vas s tem samo posvariti, da se za stvar zanima nek zelo uvažen gospod. Prosim vas, nikar me ne izdajte. Ne maram priti v neprijetnosti, a moja vest mi ne da miru. Izvedel sem za stvar le slučajno in nisem vam je mogel zamolčati. Prosim vas ponovno, nikar me ne izdajte."

Winfried je najprej prečital pismo samo površno, nato bolj pozorno, nakar je zastrel v Posnanskyjeve debele naočnike ter čakal. Odvetnik je pokimal. Pismo ga sicer ni presenečalo, niti Salomon sam pa ne bi mogel prorokovati, kake bodo posledice. "Ako ne bi bil baš sedaj Schieffenzahn tako zaposlen, bi nam bil že zdavnaj posvetil svojo pozornost. Vendar pa si lahko predstavljam, da ima sedaj po glavi drugih stvari. V kakih desetih dneh bomo čitali o vsem v buletinu."

Winfried si je mislil: "Ne moreš si predstavljati kaj takega, a on bo tudi poskrbel, da si ne boš mogel. Ako bo odbor sedmorice bolj hiter nego vlada in generali, potem se bo bomba vsekakor razpočila." Nenadoma se je domislil, da je pač smešno primerjati sklep miru z bombo. Dolgo časa mu bo pač vzele, predno se bo rešil teh prokletih vojaških primerov.

"Čemu ste tako zamišljen, Winfried?" ga je nenadoma vprašal Posnansky. Winfried se je takoj zbral in vprašal: "Ali lahko izvrše ob-

so, ako imate vi listine za prte v svojem predalu?"

Posnansky je odgovoril: "Nikakor ne. Nihče ne more pelja-

ti samokolnice dalje, dokler sedimo mi na nji."

(Dalje naslednje)

ALI VESTE? R. J. Scott

ŽENSKO RODU MOI V AZIJI, LAHKO NESEJO TEŽKE TOVORE V VELIKO DALJAVO. IN NAJSI JE DELO ŠE TAKO NAPORNO, VEDNO NOSIJO SEBOJ SVOJE OTROKE

Copyright, 1932, by Central Press Association, Inc. 9-8

THE OLD HOME TOWN Registered U. S. Patent Office By STANLEY

WHEN THE TOWN FOLKS SAW THAT TOUGH RYAN KID COMING HOME FROM THE FIRST DAY OF SCHOOL, THEY REALIZED THE NEW PRINCIPAL WAS GOING TO BE A SUCCESS

© 1932 Lee W. Stanley Central Press 9-8-32

Model A (tudi model B) Maytag, najboljši pralni stroj, z velikim, četrtovalnim glatim čebrom iz aluminija in slavnim Maytag roller iz žemalcem vode. ZNIZAN

\$26⁰⁰

MANDEL HARDWARE

15704 Waterloo Rd.

Kenmore 1282

SEE Niagara Falls

ONLY **\$3.75 One Way** \$6.50 ROUND TRIP between CLEVELAND and BUFFALO Autos, any size, carried for only **\$3.75** (\$4.75 July 1st to Sept. 1st inclusive)

Why drive when you can put your car aboard for less than the cost of oil and gas? More restful... cheaper... and saves a day. Steamers each way, every night, leaving at 9:00 P. M., May 15th to November 1st.

CLEVELAND AND PORT STANLEY, CANADA, DIVISION July 1st to Sept. 5th incl. on Friday, Saturday and Sunday only **\$3.00 one way; \$5.00 Rd. Trip. Any car only \$3.75.**

THE CLEVELAND AND BUFFALO TRANSIT COMPANY

Ask your Local Tourist or Ticket Agent for new C & B Line Folder, including Free Auto Map and details on our All Expense Trips.

East 9th Street Pier Cleveland, Ohio

VESELICA

bo popolen uspeh, ako jo oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih!